

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Alkuperäisrotueläinten kasvattamista koskeva ympäristösopimus

Ulla Sihto

maaseutulinja, maatalousosasto, viljelijätukiyksikkö

**Teams-koulutus
ELY-keskuksille**

6.10.2022

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Sopimuskausi ja yleiset korvauksen myöntämisen edellytykset

Vanhan kauden sopimuksen huomioon ottaminen uuden kauden sopimuksen maksamisessa

- Vanhan kauden tukitasojen mukaiset jatkosopimus on tehty ajalle 1.5.2022 – 30.4.2023.
- Uuden kauden tukitasojen mukainen ensimmäinen sopimus tehdään ajalle 1.1.2023 – 31.12.2023.
- Eläin voi olla vanhan ja uuden kauden sopimuksilla. Tällöin maksetaan vanhan kauden mukainen korvaus ajalla 1.5.2022 - 30.4.2023 ja uuden kauden mukainen korvaus ajalla 1.5.2023 – 31.12.2023. Seuraavina sopimuskausina koko kalenterivuosi maksetaan uuden kauden korvaustasoilla.
- Uuden kauden sopimus käsittelyssä keväällä 2023 ELY-keskuksessa otetaan eläinkohtaisesti kantaa siihen onko eläin mukana vanhan kauden sopimuksella.

Vähimmäiseläinmäärät sopimuksen tekemiseen

Eläinlaji	Eläinmäärät, kpl ja eläinyksiköt (ey)
Suomenkarjan nauta (länsisuomen- itäsuomen- ja pohjoissuomenkarja)	1,0 kpl = 1,0 ey
Lammas (suomen-, kainuunharmas- ja ahvenanmaanlammas)	5,0 kpl = 1,0 ey
Suomenvuohi	5,0 kpl = 1,0 ey
Suomenhevonen	1,0 kpl = 1,0 ey
Maatiaiskana ja -kukko	20 kpl maatiaiskan parvi, johon sisältyy vähintään yksi kukko

Sopimuseläinten yleiset vaatimukset

- Sopimuseläinten pitää kuulua alkuperäisrotukantakirjoihin, kanojen maatiaiskanojen säilytysohjelmaan.
- Sopimus voidaan tehdä uros- ja naaraspuolisista rotupuhtaista eläimistä jotka ovat poikineet rotupuhtaan jälkeläisen viimeistään 2 (naudat ja lampaat) tai 3 vuoden (vuohet ja hevokset) sisällä ennen sopimuskauden alkua. Maatiaiskanojen rotupuhtauden ja jälkeläisten tuottamisen osoittaminen tapahtuu kanojen säilytysohjelmaan kuulumisen kautta.
- Sopimuseläimen jälkeläisenä huomioidaan myös kuolleena syntynyt rotupuhdas jälkeläinen, jos se on ilmoitettu rekisteriin.
- Sopimukseen haettavat naudat, lampaat ja vuohet pitää olla viimeistään 1.1.2023 hakijan tilatunnuksella eläinrekisterissä, suomenhevonen Suomen Hippoksen rekisterissä sekä maatiaiskanat ja –kukot Luonnonvarakeskuksen maatiaiskanojen säilytysohjelmassa.

Rotupuhtaustodistukset

Alkuperäisrotu	Rotupuhtaustodistuksen antaja	Rotupuhtaustodistuksen nimi
Itä-, länsi- ja pohjoissuomenkarja	Faba Osk.	Kantakirjatodistus (ei polveutumistodistus).
Suomenlammas Kainuunharmaalammas	ProAgria Keskusten liitto	Alkuperäisrotutukilista, johon tulostuu tilan kaikki yli 1-vuotiaat alkuperäisrotuiset lampaat. Voidaan käyttää myös: Sukutodistus/SS1, /KK1 tai /K.
Ahvenanmaanlammas	Föreningen Ålandsfåret r.f.	Alkuperäisrotutukilista / Förteckning över stöd för lantraser, johon tulostuu tilan kaikki yli 1-vuotiaat alkuperäisrotuiset lampaat. Voidaan käyttää myös Sukutodistus AA1/ SläktintygAA1.
Suomenvuohi	ProAgria Keskusten liitto	Alkuperäisrotutukilista. Voidaan myös käyttää Sukutodistus/SS1.
Suomenhevonen	Suomen Hippos ry.	ELY-keskuksen käsittelijä tarkistaa rodun Suomen Hippoksen rekisteristä.
Maatiaiskana	Luonnonvarakeskus	Maatiaiskanarekisteri-sovelluksesta tulostettava ”Todistus alkuperäisrotujen kasvattamissopimuksen hakemista varten”.

Perustason vaatimukset

- Korvauksen saamisen edellytyksenä on eläinsuojelulainsäädännön perustason vaatimusten noudattaminen. Perustason vaatimusten noudattamisesta ei makseta erikseen, mutta puutteet perustasossa aiheuttavat seuraamuksia maksettavaan tukeen.
- Eri alkuperäisrotujen perustasovaatimukset on esitetty lajikohtaisissa ehdoissa.

Eläinten rekisteröinnistä

- Sopimuksen ehtoihin kuuluu eläinten merkintä- ja rekisteröintisäädösten noudattaminen. Tämän vuoksi rekisteri-ilmoitukset naudoista, lampaista ja vuohista on tehtävä 7 päivän kuluessa tapahtumasta.
- Jos eläimen (naudan, lampaan, vuoheen) tapahtumaa ei ole ilmoitettu seitsemän päivän kuluessa tai tapahtuma on ilmoitettu virheellisesti, se aiheuttaa eläimen hylkäyksen ja seuraamuksia. Myöskään eläimen korvaamista ei hyväksytä.
- Eläimen rotu ja sukupuoli on oltava aina rekisterissä oikein. Jos rekisteritiedoissa on virheitä, eläin hylätään ja lisäksi määrätään seuraamukset valvontasäädösten mukaan.
- Naudat, lampaat ja vuoheet on rekisteröitävä eläinrekistereissä tilatunnukselle.

Pitopaikka

- Hakijalla on oltava tai hakijan on rekisteröitävä eläintenpitopaikat ja ilmoitettava niihin eläintenpitotoiminnot.
- Hakemuksella on ilmoitettava suomenhevosten ja maatiaiskanojen tavanomaiset pitopaikat.
- Sopimukseen sisältyvät eläimet voivat olla myös toisen hallinnassa olevassa pitopaikassa, jos hakija pystyy osoittamaan eläimen pitopaikan.

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Tukihaku 2023

Sähköinen tukihaku 2023 1/2

- Hakuaika Vipussa on 13.2 – 2.3.2023. Paperilomake ei ole käytössä.
- Kaikki rodut haetaan samalla Vipu-hakemuksella.
- Eläimet haetaan sopimukselle yksilöittäin ja mukaan liitetään tarvittavat liitteet sähköisesti. Maatiaiskanat käsitellään parvena.
- Eläinten rotupuhtaustodistus pitää liittää Vipuun hakuaikana jokaisen sopimukseen haettavan naudon, lampaan ja vuohen osalta.
- Hakemukselta pitää olla todettavissa rotupuhtaan jälkeläisen tuottaminen säädetyssä ajassa, paitsi kanoilla.

Sähköinen tukihaku 2023 2/2

- Hevosten osalta rotupuhtaustodistusta ei liitetä Vipuun vaan ELY-keskuksen käsittelijä tarkistaa hevosten rodun ja hallinnan Suomen Hippoksen rekisteristä.
- Kanoille liitetään hakemukseen Luonnonvarakeskuksen säilyttämishojelman todistus (sisältää myös jälkeläiset).
- Lampaiden ja vuohien jalostussuunnitelma pitää liittää hakemukseen Vipussa hakuaikana! (Siitä pitäisi tulla mallipohja Ruokaviraston sivulle).

Korvaustasot (vanha sopimus)

Alkuperäisrotu	€/ey
Itä-, länsi- ja pohjoissuomen karjan naudat	683 (530)
Suomenlammas	300 (300)
Ahvenanmaan- ja kainuunharmaalammas	350 (300)
Suomenvuohi	350 (300)
Suomenhevonen	350 (300)
Maatiaiskana ja -kukko	300/parvi

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Korvauksen ehdot, naudat

Länsi-, itä- ja pohjoissuomenkarjan naudat

- Sopimukselle haettavan naudat on pitänyt tuottaa rotupuhdas jälkeläinen viimeisen 2 vuoden sisällä ennen sopimuskauden alkua.
- Jokaiselta sopimuseläimeltä vaadittava rotupuhtaustodistus on naudoilla Faban kantakirjatodistus (ei polveutumistodistus), tulostettu 18.1.2023 jälkeen.
- Jälkeläisen rotupuhtaus voidaan todentaa isän tai emän kantakirjatodistuksella. Merkintä näkyy ajantasaisella kantakirjatodistuksella.

Eläinsuojelulainsäädännön perustaso naudoilla

- Eläimen on saatava riittävästi sille sopivaa ravintoa, juotavaa ja muuta sen tarvitsemaa hoitoa (Eläinsuojelulaki 247/1996, 5§ 1 mom)
- Hoidossa olevalle eläimelle on annettava sille sopivaa hyvälaatuista ruokaa ja juomaa. Ruokinnassa on otettava huomioon kunkin eläimen tarpeet ja varmistettava, että jokainen eläin saa ravintoa riittävästi (Eläinsuojeluasetus 396/1996, 9§ 1 mom)
- Eläinsuojasta ulkotarhaan ja laitumelle johtavien kulkuteiden on oltava turvallisia. Ulkotarhan ja laitumen aitojen on oltava naudoille sopivasta materiaalista ja niille turvallisia. Aidat on pidettävä hyvässä kunnossa siten, että estetään nautojen vahingoittuminen ja karkaaminen. Sähköistetyt aidat on rakennettava ja pidettävä kunnossa siten, että niistä ei aiheudu naudoille tarpeetonta kärsimystä. (Eläinsuojeluasetus 396/1996, 10§)
- Naudalle annettavan rehun on oltava ravintoainekoostumukseltaan sille sopivaa. Vasikka on ruokittava ja juotettava vähintään kaksi kertaa päivässä. (Valtioneuvoston asetus 592/2010, 13§ 1, 2 mom)

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Korvauksen ehdot, lampaat ja vuohet

Suomen-, kainuunharma- ja ahvenanmaanlampaat sekä suomenvuohet

- Lampaiden on pitänyt tuottaa rotupuhdas jälkeläinen viimeisen 2 vuoden sisällä ennen sopimuskauden alkua.
- Vuohien on pitänyt tuottaa rotupuhdas jälkeläinen viimeisen 3 vuoden sisällä ennen sopimuskauden alkua.
- Sopimuseläimeltä vaadittava rotupuhtaustodistus on lampaille ja vuohilla ProAgrian Nettikatrassovelluksesta tulostettava alkuperäisrotutukilista.
- Rotukoodi pitää olla alkuperäisrotutukilistalla suomenlampaalla SS1, kainuunharmaalampaalla KK1 tai K ja ahvenanmaanlampaalla AA1. Suomenvuohilla myös SS1.
- Jälkeläisentuotto tulee olla täyttynyt ennen 1.1.2023.
- Jälkeläisen rotupuhtaus voidaan todentaa isän tai emän kantakirjatodistuksella (alkuperäisrotutuki-listalla). Merkintä näkyy ajantasaisella kantakirjalla.
- Jalostussuunnitelma on pakollinen lampaille ja vuohille.

Jalostussuunnitelma lampaille ja vuohille 1/2

- Tilan voimassa olevassa alkuperäisrotuisten lampaiden ja vuohien jalostussuunnitelmassa täytyy olla suunnitelma astutus- ja siemennysryhmistä joissa käytetään saman rotuista pässiä tai pukkia.
- Voimassa olevassa jalostussuunnitelmassa on kerrottava sanallisesti
 - mitkä ovat tilan eläinaineksen jalostustavoitteet
 - miten alkuperäisrotueläinten lisääntymisessä otetaan huomioon rodun säilyminen monimuotoisena
 - miten tilalla huomioidaan syntyvien jälkeläisten ja yhdistelmien sukusiitosasteet.

Jalostussuunnitelma lampaille ja vuohille 2/2

- Jalostussuunnitelmassa ilmoitetaan kaikkien tilan sopimukselle haettavien naaras- ja urospuolisten lampaiden ja vuohien EU-tunnukset ja rotu. Myös korvauseläimet.
- Jalostussuunnitelman voi tehdä sopimuksen hakija tai ulkopuolinen lammas- tai vuohiasiantuntija.
- Ajantasainen jalostussuunnitelma palautetaan ELY-keskukseen vain kerran sopimuskaudella viimeistään sopimuksen hakuajan loppuun mennessä. Palautetaan tarvittaessa uudelleen, jos korvauseläimet eivät näy.
- Valvontatilanteessa ajantasainen jalostussuunnitelma on esitettävä.

Eläinsuojelulainsäädännön perustaso lampailla 1/2

- Eläimen pitopaikan on oltava riittävän tilava, suojaava, valoisa, puhdas ja turvallinen sekä muutoinkin tarkoituksenmukainen ottaen huomioon kunkin eläinlajin tarpeet. (Eläinsuojelulaki 247/1996, 4§ 1 mom) Eläimen on saatava riittävästi sille sopivaa ravintoa, juotavaa ja muuta sen tarvitsemaa hoitoa. (Eläinsuojelulaki 247/1996, 5§ 1 mom)
- Pitopaikassa tulee voida ylläpitää puhtautta ja hyvää hygieniää. Eläimen tulee voida pitopaikassaan nousta makuulta luonnollisella tavalla. (Eläinsuojeluasetus 396/1996, 1§)

Eläinsuojelulainsäädännön perustaso lampaille 2/2

- Eläinsuojan lattia ei saa olla liukas ja se on voitava pitää helposti kuivana (eläinsuojeluasetus 396/1996, 3§ 1 mom).
- Hoidossa olevalle eläimelle on annettava sille sopivaa hyvälaatuaista ruokaa ja juomaa. Ruokinnassa on otettava huomioon kunkin eläimen tarpeet ja varmistettava, että jokainen eläin saa ravintoa riittävästi. (eläinsuojeluasetus 396/1996, 9§ 1 mom)
- Tarhan ja laitumen aitojen on oltava turvallisia (valtioneuvoston asetus 587/2010, 8§ 2 mom).
- Lampaille annettavan rehun on oltava ravitsevaa ja tasapainotettua sekä tarvittaessa kivennäisillä täydennettyä. (Valtioneuvoston asetus 587/2010, 12§ 1 mom)

Eläinsuojelulainsäädännön perustaso vuohilla 1/2

- Eläinsuojan lattia ei saa olla liukas ja se on voitava pitää helposti kuivana (eläinsuojeluasetus 396/1996, 3§ 1 mom).
- Hoidossa olevalle eläimelle on annettava sille sopivaa hyvälaatuista ruokaa ja juomaa. Ruokinnassa on otettava huomioon kunkin eläimen tarpeet ja varmistettava, että jokainen eläin saa ravintoa riittävästi. (eläinsuojeluasetus 396/1996, 9§ 1 mom)
- Tarhan ja laitumen aitojen on oltava turvallisia (valtioneuvoston asetus 587/2010, 8§ 1 mom).
- Vuohille annettavan rehun on oltava ravitsevaa ja tasapainotettua sekä tarvittaessa kivennäisillä täydennettyä. (Valtioneuvoston asetus 587/2010, 11§)

Eläinsuojelulainsäädännön perustaso vuohilla 2/2

- Eläimen pitopaikan on oltava riittävän tilava, suojaava, valoisa, puhdas ja turvallinen sekä muutoinkin tarkoituksenmukainen ottaen huomioon kunkin eläinlajin tarpeet. (Eläinsuojelulaki 247/1996, 4§ 1 mom)
- Eläimen on saatava riittävästi sille sopivaa ravintoa, juotavaa ja muuta sen tarvitsemaa hoitoa. (Eläinsuojelulaki 247/1996, 5§ 1 mom)
- Pitopaikassa tulee voida ylläpitää puhtautta ja hyvää hygieniaa. Eläimen tulee voida pitopaikassaan nousta makuulta luonnollisella tavalla. (Eläinsuojeluasetus 396/1996, 1§ 3 mom)

RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Korvauksen ehdot, hevoset

Suomenhevokset 1/2

- Hevosten on pitänyt tuottaa rotupuhdas jälkeläinen viimeisen 3 vuoden sisällä ennen sopimuskauden alkua
- Sopimukseen haettavan suomenhevosen pitää olla Suomen Hippoksen rekisterissä (myöh. Heppa-järjestelmä) suomenhevosenä sopimuskauden alusta lukien joko UELN- tai rekisteritunnuksella.
- Myös sopimukseen haettavien hevosten jälkeläisten pitää olla Heppa-järjestelmässä sopimuskauden alussa. Niillä ei tarvitse olla UELN- tai rekisteritunnusta, vaan varsojen syntymäilmoitus pitää tehdä hyvissä ajoin ennen tulevaa sopimusvuotta, jolloin syntynyt varsa näkyy Heppa-järjestelmässä viimeistään 1.1.2023.
- Sopimuksen hakija ei palauta hevosen ja varsan osalta rotupuhtauden osoittavaa liitettä, vaan rotu tarkastetaan ELY-keskuksessa Heppa-järjestelmästä.

Suomenhevokset 2/2

- Hevosen pääsääntöinen pitopaikka pitää ilmoittaa sopimushakemuksella. Kaikki lyhytaikaisetkin pitopaikan muutokset on ilmoitettava kirjanpidossa.
- Mikäli tuenhakijan käytössä on Suomen Hippoksen sähköinen järjestelmä Oma Talli, pitopaikan ajantasaisen kirjanpidon pitäminen siellä riittää sopimuksessa. Jos hakijan käytössä ei ole sähköistä järjestelmää, ajantasainen kirjanpito tehdään paperille.

Eläinsuojelulainsäädännön perustaso hevosilla 1/2

- Eläimen pitopaikan on oltava riittävän tilava, suojaava, valoisa, puhdas ja turvallinen sekä muutoinkin tarkoituksenmukainen ottaen huomioon kunkin eläinlajin tarpeet (eläinsuojelulaki 247/1996, 4§ 1 mom).
- Eläimen on saatava riittävästi sille sopivaa ravintoa, juotavaa ja muuta sen tarvitsemaa hoitoa (eläinsuojelulaki 247/1996, 5§ 1 mom).
- Pitopaikassa tulee voida ylläpitää puhtautta ja hyvää hygieniää. Eläimen tulee voida pitopaikassaan nousta makuulta luonnollisella tavalla. (Eläinsuojeluasetus 396/1996, 1§ 3 mom)
- Eläinsuojan lattia ei saa olla liukas ja se on voitava pitää helposti kuivana. (Eläinsuojeluasetus 396/1996, 3§ 1 mom)

Eläinsuojelulainsäädännön perustaso hevosilla 2/2

- Hoidossa olevalle eläimelle on annettava sille sopivaa hyvälaatuista ruokaa ja juomaa. Ruokinnassa on otettava huomioon kunkin eläimen tarpeet ja varmistettava, että jokainen eläin saa ravintoa riittävästi. (Eläinsuojeluasetus 396/1996, 9§ 1 mom)
- Ulkotarhan ja laitumen sekä eläinsuojasta ulkotarhaan ja laitumelle johtavien kulkuteiden on oltava turvalliset. Aidat ja niihin liittyvät rakenteet on pidettävä hyvässä kunnossa siten, että hevonen ei vahingoita niihin itseään. Ulkotarhan ja laitumen aita ei saa olla piikkilankaa. (Valtioneuvoston asetus 588/2010, 6–7§)
- Hevosille annettavan rehun on oltava ravitsevaa ja tasapainotettua sekä tarvittaessa kivennäisillä täydennettyä. (Valtioneuvoston asetus 588/2010, 9§)

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Korvauksen ehdot, maatiaiskanat ja - kukot

Maatiaiskana

- Sopimushakemuksen liitteeksi on palautettava todistus kuulumisesta Luonnonvarakeskuksen ylläpitämään maatiaiskanojen säilytysohjelmaan.
- Sopimukselle haettavaan kanaparveen pitää kuulua vähintään 20 kanaa joista vähintään yhden pitää olla yksi maatiaiskukko.
- Maatiaiskanojen pääsääntöinen pitopaikka pitää ilmoittaa sopimushakemuksella. Kaikki lyhytaikaisetkin pitopaikan muutokset on ilmoitettava kirjanpidossa.
- Jos säilytysohjelmaan kuulumisen loppuu sopimuskausi kesken sopimuskauden, siitä pitää ilmoittaa ELY-keskukseen. Silloin sopimus puretaan.
- Luonnonvarakeskus ylläpitää sivustoa, josta tarkastellaan säilytysohjelmaan kuulumisen ajantasaisuutta: [maatiaiskanojen julkinen säilyttäjälista](#), [Luonnonvarakeskus](#).

Eläinsuojelulainsäädännön perustaso kanoilla 1/2

- Eläimen pitopaikan on oltava riittävän tilava, suojaava, valoisa, puhdas ja turvallinen sekä muutoinkin tarkoituksenmukainen ottaen huomioon kunkin eläinlajin tarpeet (eläinsuojelulaki 247/1996, 4§ 1 mom).
- Eläimen on saatava riittävästi sille sopivaa ravintoa, juotavaa ja muuta sen tarvitsemaa hoitoa. (eläinsuojelulaki 247/1996, 5§ 1 mom)
- Pitopaikassa tulee voida ylläpitää puhtautta ja hyvää hygieniää. Eläimen tulee voida pitopaikassaan nousta makuulta luonnollisella tavalla. (eläinsuojeluasetus 396/1996, 1§ 3 mom)

Eläinsuojelulainsäädännön perustaso kanoilla 2/2

- Eläinsuojan lattia ei saa olla liukas ja se on voitava pitää helposti kuivana (eläinsuojeluasetus 396/1996, 3§ 1 mom)
- Hoidossa olevalle eläimelle on annettava sille sopivaa hyvälaatuista ruokaa ja juomaa. Ruokinnassa on otettava huomioon kunkin eläimen tarpeet ja varmistettava, että jokainen eläin saa ravintoa riittävästi. (eläinsuojeluasetus 396/1996, 9§ 1 mom)
- Jos kanoilla on mahdollisuus päästä ulos, eläinsuojasta ulos johtavan kulkureitin on oltava kanoille turvallinen. Ulkotarhan on oltava riittävän tilava ottaen huomioon kanojen lukumäärä ja tarhan pohjan laatu. (Valtioneuvoston asetus 673/2010, 6§)
- Kanoille annettavan rehun on oltava ravitsevaa ja tasapainotettua sekä tarvittaessa kivennäisillä täydennettyä. (Valtioneuvoston asetus 673/2010, 9§ 1 mom)

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Eläimen korvaaminen, poisto

Eläimen poistaminen ja korvaaminen sopimuksella 1/2

- Poistettaessa sopimuseläin sopimukselta se voidaan
 - korvata saman rotuisella tukiehdot korvaushetkellä täyttävällä eläimellä. Tällöin eläimestä maksetaan
 - poistaa sopimukselta ilman että sitä korvataan. Tällöin eläimestä ei makseta
- Sopimuseläimen poisto sopimukselta ja mahdollinen korvaaminen pitää ilmoittaa ELY-keskukseen 14 päivän kuluessa.
- Sopimuseläimiä voi poistaa sopimukselta sopimuksen tekoon vaadittavan minimirajaan saakka ilman että sopimus raukeaa.
- Korvaaminen/poistaminen ei koske kanoja.

Eläimen poistaminen ja korvaaminen sopimuksella 2/2

- Sopimuseläimen poistaminen sopimukselta ja korvaaminen pitää ilmoittaa ELY-keskukseen 14 päivän kuluessa sopimuseläimen poistosta/korvaamisesta sopimukselta.
- Korvaus- ja poistoilmoitukset sopimukselta pitää tehdä kirjallisesti ELY-keskukseen vapaamuotoisella ilmoituksella tai xxx lomakkeella (tulee Ruokaviraston sivulle). Rotupuhtaustodistukset korvaajaeläimistä ja niiden jälkeläisistä toimitetaan ELY-keskukseen.
- Myöhässä tehty tai ilmoitettu sopimukselta poisto/korvaus aiheuttaa eläimen hylkäämisen.
- Mikäli eläin poistetaan tilalta, poisto tulee tehdä määräajassa naudoilla, lampaila ja vuohilla eläinrekisteriin tai hevosilla Suomen Hippoksen rekisteriin. Muuten korvaamista ei hyväksytä.
- Sopimukselle ei voi lisätä eläimiä.

Etusijajärjestys (mahdollinen) vuonna 2024 sekä nautojen sukusiitostarkastelu vuonna 2025

- Etusijajärjestys tulee mahdollisesti vuoden 2024 sopimuksia tehtäessä.
 - Cap-suunnitelmassa: *Vuodesta 2024 alkaen ne hakijat ovat etusijalla, joilla on ollut sopimus alkuperäisrotujen kasvattamisesta edellisenä vuotena. Jos suunniteltu vuosittainen tuotostavoite täyttyy vuonna 2023 eläinryhmätasolla, voidaan niiden hakijoiden osalta, jolla ei ole ollut sopimusta, priorisoida hakemuksia ylläpidettävän rodun yleisyyden perusteella.*
- Nautojen sukusiitostarkastelu tehdään vuoden 2025 sopimuksilla. Nautojen sukusiitosaste tulee näkymään kantakirjalla.
- Ylläolevista kerrotaan tarkemmin myöhemmin.